

Israel må presses til å respektere internasjonale lov som skal beskytte helsepersonell i arbeid

Beskytt helsepersonell i krigssoner!

Palestinske leger, sykehusansatte, ambulanspersonell og frivillige blir trakassert, beskyttet og drept i tjeneste på Vestbredden og i Gaza. Angrepene kommer fra de israelske militære styrkene, som etter eget utsagn er verdens mest profesjonelle, best utstyrte og best ledede hær. Det ser dessverre ut til at angrepene på helsepersonell ikke er tilfeldige utslag av manglende disiplin. Dermed er den israelske politikken på dette feltet grove brudd på Genèvekonvensjonens bestemmelser om beskyttelse av helsepersonell og sårede (1, 2). I skrivende stund (24.3. 2002) har israelske militære styrker drept 12 palestinske helsearbeidere, såret 185 og angrepet minst 170 palestinske ambulanser under utrykning (dr. Yunis, leder av Palestinsk Røde Halvmåne, personlig meddelelse).

Brudd på krigens lover er dessverre ikke noe nytt i Midtøsten. Da norske helsearbeidere fra Palestinakomiteen kom som frivillige til Vest-Beirut i 1982 for å bistå den palestinske og libanesiske befolkningen etter den israelske invasjonen av Libanon, så vi hvor omfattende ødeleggelsene av byens helsevesen var. Israelske fly hadde bombet de store sykehusene som Palestinsk Røde Halvmåne (Palestine Red Crescent Society; PRCS) drev for palestinske flyktninger – trass i god merking med store internasjonale Røde Halvmåne- og Røde Kors-symboler (3). Tusener av krigsskadede ble behandlet i improviserte evakueringssykehus i garasjer, kjellere og skoler (4). Hjelpesendinger fra Den internasjonale Røde Kors-komiteen ble stanset, og hundrevis av frivillige helsearbeidere slapp ikke inn (3). Det medisinske arbeidet var ekstremt vanskelig. Israelske luftstyrker kom regelmessig tilbake etter luftangrepene og rammet hjelpemannskapene som hadde startet evakueringen av skadede. De israelske militære styrkene brukte bl.a. fosforbomber og klasebomber og skilte ikke mellom sivile og militære mål (5). Mellom 4. juni og 15. august 1982 ble det registrert over 27 000 skadede og nær 6 000 drepte – de fleste sivile (3). Libanesiske falangiststyrker, som i ettertid er ansett å ha vært under daværende forsvarsminister Ariel Sharons kontroll, avsluttet angrepene med massakrene i flyktningleirene Sabra og Shatilla. Sharon ble avsatt som følge av konklusjonene til den israelske granskingskommisjonen, men han ble aldri straffeforfulgt. Nå er han stenvet for retten av belgiske advokater på vegne av ofrene i Sabra og Shatilla.

Den pågående palestinske oppstanden – intifadaen – har i skrivende stund krevd mer

enn 1 200 palestinske liv, mens mer enn 18 000 er såret siden 29.9. 2000 (6). De israelske regjeringsstyrker bryter fortsatt bestemmelsene i internasjonal folkerett som skal regulere krig og en okkupasjonsmakts ansvar for sivilbefolkningen (7). Noe av strategien til de israelske styrkene ser ut til å være å demoralisere den palestinske befolkningen, bl.a. ved å hindre livreddende førstehjelp og ambulansetransport fra skadested til sykehus. Palestinske ambulanser stoppes og når ikke frem til syke og sårede. De stoppes eller hindres på retur til sykehus med pasienter. Pasienter arresteres i ambulansene. Ambulansene beskyttes og nektes rett til å bevege seg, slik det skjedde under den israelske invasjonen av Ramallah nylig (dr. Yunis, personlig meddelelse).

Under mitt siste oppdrag i Gaza senhøstes 2001 ble vi beskyttet av israelske styrker da vi i godt merkede ambulanser hentet sårede palestinske ungdommer. De fleste PRCS-ambulanser vi så i Gaza hadde kulehull. Palestinsk ambulanspersonell hadde synlige merker etter treff med gummibelagte stålkuler. Israel bryter folkeretten med vold og angrep på palestinske sivile, med kollektive avstraffelser, ødeleggelse av dyrket mark, blokadé og portforbud over store palestinske områder, ødeleggelse av bolighus, stenging av skoler og universiteter og vidtrekkende økonomiske straffetiltak (7).

Det har gått fra galt til verre. I Jenin 4.3. 2002 skjøt israelske soldater en granat inn i en tydelig merket PRCS-ambulans der dr. Khalil Sulieman, leder for Palestinsk Røde Halvmåne i Jenin, sammen med to ambulansesjåfører evakuerte en såret kvinne (8). Legen ble skadet fatalt, ambulansen tok fyr og de øvrige fikk alvorlige brannskader. Sivile palestinere og en ambulans som prøvde å komme dr. Sulieman til unnsetning, ble også beskyttet. Først etter halvannen time ble ny ambulans gitt fritt leide. Dr. Sulieman døde av skadene. Den internasjonale Røde Kors-komiteen har protestert på det kraftigste og krevd at Israel må overholde Genèvekonvensjonens bestemmelser om beskyttelse av helsepersonell (2).

Palestinsk Røde Halvmåne mottok 9.10. 2001 Universitetet i Oslos menneskerettighetspris for sine «fremragende humanitære aktiviteter på tvers av skillelinjene i den pågående konflikten». Organisasjonen delte prisen med den israelske ambulansorganisasjonen Magen David Adom (Røde Davidstjerne). Også ambulanspersonell fra denne organisasjonen er blitt skadet i sitt arbeid (8). Skal prisen bli mer enn en tom frase, må

norske helsearbeidere ta ansvar og gi sterkt og klart uttrykk for støtte til helsearbeiderne i de okkuperte og autonome områdene i Palestina. Uansett hva vi mener om konflikten i Midtøsten og Israels nåværende politikk, må vi kunne enes om én ting: Ambulanser, ambulanspersonell, sykepleiere, leger og helseinstitusjoner må ha suveren og beskyttet rett til å utføre medisinsk arbeid i og utenfor kamponene.

Ambulanseklubben i Oslo gjennomførte 9.3. 2002 en kraftfull protest utenfor den israelske ambassaden. Sykepleierne i Luftambulansetjenesten har sluttet seg til protesten. Menneskerettighetsutvalget i Legeforeningen har skrevet til den israelske legeforeningen for å protestere (9). Norske leger må ta initiativ til en kraftig reaksjon mot Israel, for eksempel en internasjonal boikott, inntil den israelske regjeringen har oppfylt et elementært krav: Israel må respektere internasjonale regler som beskytter helsepersonell i en krigssone.

Mads Gilbert

Anestesiavdelingen
Universitetssykehuset Nord-Norge
9038 Tromsø

Mads Gilbert (f. 1947) er professor dr.med. og spesialist i anesthesiologi. Han har siden 1981 deltatt i medisinsk solidaritetsarbeid for Palestinsk Røde Halvmåne.

Litteratur

1. Convention for the amelioration of the condition of the wounded and sick in armies in the field. Geneva, 6 July 1906. http://www.icrc.org/eng/party_gc (21.3.2002).
2. The International Committee of the Red Cross. Israel and the occupied and autonomous territories: ICRC appeals for protection of medical staff. <http://www.icrc.org/icrceng> (21.3.2002).
3. Witness of war crimes in Lebanon. Testimony given to the Nordic Commission, Oslo October 1982. London: Ithaca Press, 1983.
4. Jerusalem Post 6.8. 1982.
5. Israel in Lebanon. The report of the international commission to enquire into reported violations of international law by Israel during its invasion of the Lebanon. London: Ithaca Press, 1983.
6. Palestine Red Crescent Society. <http://www.palestine.org> (21.3.2002).
7. Violations of international humanitarian law by Israeli authorities September 2000 to January 30 2002. <http://www.palestinercs.org/Fact%20Sheets/jan2002.htm> (21.3.2002).
8. The International Committee of the Red Cross. Palestine Red Crescent official killed. <http://www.icrc.org/icrceng> (21.3.2002).
9. Hofvedt BO. Opprørt over angrep på helsepersonell. <http://www.legeforeningen.no/index.db?id=8349> (21.3.2002).